

Priča je neophodna kompozitoru, a do publike bi morala da stigne čista emocija. Kad čujem da neko kaže: ja sam umetnik, zvuči mi još gluplje nego kad kaže: ja sam magistar. Da parafraziram Kokoča: budi bre normalan čovek!

Aleksandar Simić

M. MARJANOVIĆ
FOTO: M. KOKOVIĆ

Klasična muzika je otišla dodavola

Kompozitor Aleksandar Simić ovih dana priprema veliki koncert u Studentskom kulturnom centru pod malo neobičnim nazivom „Aleksandar Simić 30 godina sa vama“, budući da on 22. januara zapravo puni 30 godina. Koncert će biti održan na dan njegovog rođendana. Simićevi gosti biće muzičari Miloš Petrović, violina, kvartet „Bellotti“, sa Vojom Despotovićem na kontrabasu, Divna Ljubojević i hor „Melodi“, Ante Grgin, klarinet, Ladislav Mezei, violončelo, Dejan Mladenović, viola, Rambo Amadeus, „svjetski mega-car“, Dragoljub Đuričić, perkusije, Svetlana Vranić,

„Dok si živ budi čovek, kad umreš budi umetnik“

Paganini i Šopen bili zvezde je iza nas više od stotinu godina. U međuvremenu, etabliralo se pozorište, pojavili nemi i zvučni film, zatim televizija i video spotovi, i cela stvar s klasičnom muzikom otišla je dodavola. Nedavno, moj drug Aleksandar Serdar, pijanista, došavši iz Pariza, prosuo mi je poražavajuću statistiku, iz pouzdanih izvora: pre deset godina procenat ljudi koji sluša klasičnu muziku u Evropi, bio je 18 odsto, a sada je ta brojka pala na osam odsto, sa prosečnom starosnom dobi od 63 godine. Ovo znači da naša publika umire. A nije im ni zameriti! Na kraju 20. i početkom 21. veka, kada su ljud-

ska čula potpuno razmazena pojavom novih medija, normalno je što nije dovoljno izaći za klavir, odsvirati neku Šubertovu sonatu i očekivati istu reakciju kakvu izazivaju spektakli Printa ili Madone. Naravno, ne mislim da je potrebno vulgarizovati klasičnu muziku, ali sam uveren da je neki drugi pristup neophodan.

Kakav?

„- Za početak, gasim svetlo u sali. Prvim pozorišne štimpung na sceni, jer pažnja publike mora biti usmerena tamo, a ne na kesicu s bombonama ili podsuknju dame pored vas.

A na program?

„- Kak ne ni na program u tom smislu. Zato ga i izbegavam, i umesto njega, koristim naratoru. I ljudi, zamislite, imaju više čula. Tu su uši umesto očiju, jer neophodno je, ipak, da publika zna šta sluša. Mogu ja sad da se pravim pametan koliko hoćete, ali stvar je u biti vrlo jednostavna: koncert ne sme da bude dosadan.

Ako se desi da ljudi izadu iz sale pod nekim utiskom ganuti ili čak u suzama, ja sam završio posao. A zašto da ne. Jer spustili smo drastično kriterijume - niko više i ne očekuje da bude ganut! - izabroravili da je poeta vaskole umetnosti, a pogotovo onih dramskih u koje spada i muzika - katarza. Kao mali, kad neko umre u jednom od onih crno-belih filmova, bio sam deprimiran kao da je meni neko umro. A sad uz sva tehnička dostignuća i ogroman novac, svedjemo vam je da li je glavni junak poginuo u petom ili 85-tom minutu. To ne valja. Naravno, i dalje ima sjajnih filmova i sjajne muzike, na sve strane, ali je diskutabilno pitanje mejnstrima. Previše se gleda šta je u modi. Ljudi su zbunjeni, i sve manje veruju sebi i sopstvenom ukusu.

A šta znači uopšte imati ukusa?

„- Znače, možda je teško definisati dobar ukus, ali koš sigurno nije. Ne mogu reći šta je dobar ukus u

jednoj rečenici, ali mogu šta je imperativ u umetnosti. To je iskrenost. I poštenje. Naravno da se genijalnost i vrhunska invencija podrazumevaju, ali to je već niza instanca.

Znači da je etika u umetnosti bitnija od estetike?

„- Za komicu možda da. Ali definitivno neodvojivo. Iako se i sam nalazim u čudu pred Vagnerovom uvertirom za „Tanhözera“ i pitam se kako je Bog mogao takvoj budali da da takav čudasan dar... Valjda vazi i ono da umetnika treba odvojiti od umetničkog dela. Kokoča je to divno rekao: „Dok si živ budi čovek, kad umreš budi umetnik“. Moj čale pežorativno izgovara reč umetnik sa naglaskom na e. To sve govori. Koketerija sa umetnošću je uvek groteskna. Kad čujem da neko kaže: ja sam umetnik, ili ja kao umetnik, zvuči mi još gluplje nego kad kaže: ja sam magis-

tar. Da parafraziram Kokoča: budi bre normalan čovek.

Kako biste vi sebe opisali?

„- Sigurno lepše nego moji roditelji. Za njih sam uvek kreten i lenj i aljkav, ali to je posao roditelja. Vole me i žele da budem savršen. A prvi opisi jeste - ja sam skoro tu, blizu savršenstva.

Ostavim salu na stranu, da li ste vi zadovoljni onim što radite?

„- Dobro pitanje. Sobom često nisam zadovoljan, ali onim što radim jesam. Još više zahvalan.

Kome?

„- Bogu, naravno. Muzika je samo jedan od bezbroj njegovih darova. I ljudi retko znaju da cene ono što dobiju. Misle da se podrazumeva...

Vrlo smo nestalna bića. Često nam je ili previše stalo ili nam nije stalo uopšte. Treba naći zdravu sredinu i učtivo težiti ka prvom. Često se setim fantastičnih impresija Fjodora Dostojevskog i drugačije percepcije vremena koji ističu u sekundama. Onda me bude sramota. Jer život zaista jeste niz trenutaka koje treba ili iskoristiti ili odu zauvek. Tako se zove i jedna moja kompozicija - „Tencuci“.

Često vaše kompozicije imaju priču iza?

„- Naravno. Uvek se trudim da ispričam priču, a ne samo da nacifram note. Posao kompozitora je u stvari vrlo sličan, gotovo istovetan poslu pisca. To mi je svojevremeno istim rečima rekao i Danilo Kiš - kad sam još bio klinac - nazvaši me kolegom, a ja sam rastao od zadovoljstva.

Je li priča neophodna radi dostizanja katarze?

„- Priča je neophodna kompozitoru, a do publike bi morala da stigne čista emocija. To je valjda i dobra definicija mog posla.

Nije tipičan skup za jedan koncert?

„- Svi pomenuti umetnici su moji prijatelji, ljudi s kojima ne uživam samo dok sviram nego i dok se družimo. Izvešćemo nekih dvanaestak numera, od solo viole, preko klavirskih trija i gudačkog kvinteta, do hora od 40 devojaka Darinke Matić Marović. U načelu, biće to veće moje kamernе muzike.

Drugačije nego što smo navikli na koncertima klasične muzike?

„- Da, klasična muzika je odavno u velikoj krizi. Vreme kada su List